

LR Užsienio reikalų ministrui
Gabrieliui Landsbergiui

Geografas Aringas
Kristoforas Gorodeckis
S. Moniuškos g. 45-1
Vilnius, tel. 868247724

Kopijos:
LR Prezidentui
Gitanui Nausėdai

LR Vyriausybės Ministrui
Pirmininkei Ingridai Šimonytei

LR Seimo Pirmininkei
Viktorijai Čmilytei – Nielsen

LR Seimo Nacionalinio saugumo ir
gynybos komiteto pirmininkui
Laurynei Kasčiūnui

LR Krašto apsaugos ministrui
Arvydui Anušauskui

LR Seimo nariams

**Reikalavimas atskleisti visus 1993 m. pasirašytus Lietuvos Respublikos ir Rusijos Federacijos (RF)
susitarimus dėl RF kariuomenės iš Lietuvos išvedimo bei inicijuoti jų denonsavimą**

2021-03-25, Vilnius

Kaip teigia buvęs Lietuvos Respublikos (LR) Valstybinės derybų delegacijos dėl Rusijos Federacijos (RF) kariuomenės išvedimo iš Lietuvos vadovas V. Č. Stankevičius:

„Dėl kariuomenės išvedimo tvarkos ir terminų buvo išsamiai ir galutinai susitarta 1992 m. rugsėjo 8 d. Vėliau Lietuvos ir Rusijos dialogas ir derybos jau buvo ne dėl kariuomenės išvedimo ir net ne dėl išvedimo terminų. Derybų objektas jau buvo kitas. Tai buvo Rusijos pastangos primesti naujas derybas dėl 1992 m. rugsėjo 8 d. pasiektų susitarimų vienpusiško pakeitimo jos naudai“. (1, p.42).

„1992 m. spalio 29 d. potvarkiu Rusijos Prezidentas B. Jelcinas laikinai sustabdė Rusijos kariuomenės išvedimą iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos. <...> Rusijos Prezidentas siūlė greičiau pataisyti („*uskorit dorobotku*“ – rus. k.) likusį nepasirašytą bendrąjį susitarimą dėl kariuomenės išvedimo. 1992 m. lapkričio 12 d., atsakomajame laiške Vytautas Landsbergis pažymėjo, kad 1992 m. rugsėjo 8d. suderintuose susitarimuose buvo rasti „abipusiai priimtini ir subalansuoti sprendimai“. Jis taip pat pastebėjo, kad nauji Rusijos pasiūlymai „tokie reikšmingi, jog gali iš esmės paveikti su tokiu vargu pasiektą susitarimų visumą ir net peržengia jų ribas.“ (1, p. 43).

„<...> Nepaisant to visą 1993 metų vasarą tarp Lietuvos ir Rusijos vyko intensyvios derybos.“ (2). „Į Maskvą liepos mėnesį buvo pakviestas ir nuvyko Lietuvos Užsienio reikalų ministras Povilas Gylys.“ (1, p. 44).

„Su P. Gyliu susijęs ir 1993 metų vasarą kilęs skandalas, kai ministras išsiuntė į Maskvą derybų delegacijos rengiamo susitarimo juodraščius. <...> B. Jelcinas ne kartą skelbė, kad išvedimas pristabdomas ar net visai sustabdomas. Visą laiką tai buvo siejama su kokiais nors reikalavimais Baltijos valstybėms. <...> - 1993 metų vasarą derybos iš esmės vyko dėl pagrindinio susitarimo apie kariuomenės išvedimą, kuris nebuvo pasirašytas 1992 metais? - Tai buvo susitarimas, kurio reikėjo išvengti, nes mes matėme, kad Rusijos interesų atstovai Lietuvoje, o gal net valdžioje stengiasi suteikti Lietuvai blogesnę, o Rusijai geresnę poziciją.“ (2).

Dzintra Bungas: „Lietuva pasistengė patenkinti daugumą iš devynių Kozyrevo (A. Kozyrev tuomet buvo RF užsienio reikalų ministru) reikalavimų, kuriuos jis buvo pateikęs Baltijos valstybėms 1992 m. rugpjūčio 6 d.“ (3).

Č. V. Stankevičiaus asmeninio archyvo, saugomo LR Seimo Archyvų departamente, bylų apyraše, skyriuje: „Derybų su Rusijos Federacija delegacijos patarėjo veikla Užsienio reikalų ministerijoje 1993 m.“ yra

byla „Nr. 51. Susitarimas tarp Rusijos Federacijos ir Lietuvos Respublikos „Dėl Rusijos Federacijos kariuomenės išvedimo iš Lietuvos Respublikos teritorijos“ naujo teksto derinimo dokumentai (susitarimo, deklaracijos projektai, pareiškimai ir kt.) / 1993-04-27, 1993-08-21 / p.113/ Dokumentų kategorija: A“.

Žinant LR Prezidento A. M. Brazausko pomėgį važinėti į Maskvą neoficialiems pasisvečiavimams pas, įžymiu politinės mitologijos personažu dėl to tapusį, savo draugą L. Bobykina, jo oficialų vizitą pas RF Prezidentą B. Jelciną 1993 m. lapkritį (4) ir galimybę susisiekti diplomatinio paštu bei dėl visos eilės kitų labai konkrečių įrodymų (5), akivaizdu, kad naujojo teksto politinis susitarimas tarp Rusijos Federacijos ir Lietuvos Respublikos „Dėl Rusijos Federacijos kariuomenės išvedimo iš Lietuvos Respublikos teritorijos“ ne tik buvo slapta nuo Lietuvos visuomenės parengtas, bet ir slapta abiejų pusių 1993 m. pasirašytas. Nors tai ir, iš jo pasekmių nuspėjamas, jo turinys prieštarauja visai eilei LR Konstitucijos straipsnių.

Šių įvykių logika bei analogija su įvykiais Latvijoje ir Estijoje perša mintį, kad buvo pasirašytos net dvi tarpvalstybinės, susitarimais pavadintos, sutartys. Viena – politinė (1993 m. vasarą), prieš RF kariuomenės iš Lietuvos išvedimą, ir antra (1993 m. lapkritį) ją konkretizuojanti, jau po oficialiojo RF karinio kontingento iš Lietuvos išvedimo. Panašiai Latvijos ir Estijos parlamentai ratifikavo sutartis dėl RF kariuomenės išvedimo jau po oficialaus jos išvedimo, nes tose sutartyse irgi yra įsipareigojimų RF. Kurie beje leidžia nuspėti, - ką Rusijos Federacijai per prievartą pasižadėjo tuometinė Lietuvos vadovybė. Belieka pasidžiaugti nors tuo, kad teisiniu požiūriu Lietuvos padėtis kiek geresnė nei Latvijos ir Estijos, nes jos Seimas nėra ratifikavęs slaptos 1993 m. sutarties (-čių =susitarimų) su RF dėl jos kariuomenės iš Lietuvos išvedimo.

Vadovaudamasis LR Konstitucijos Pirmuoju straipsniu – Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė Respublika, prašau gerbiamą Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministrą atsiųsti man šios (šių) susitarimu (-ais) pavadintos sutarties (-ių) kopijas bei pavišinti jos (jų) turinį LR Seimo nariams ir visuomenei, taip pat imtis būtinų veiksmų dėl jos (jų) pilno ar tam tikrų jų straipsnių teisinio panaikinimo ir denonsavimo, kaipo niekinio nuo pat pradžių tiek dėl jos (jų) atsiradimo per šantažą sustabdant RF kariuomenės išvedimą, tiek ir dėl jos (jų) prieštaravimo visai eilei RF Konstitucijos straipsnių, tiek ir dėl to, kad ji (jos) nebuvo ratifikuotos LR Seimo tuo grubiai pažeidžiant LR Konstitucijos 138 straipsnio antrąjį punktą:

„Seimas ratifikuoja ir denonsuoja šias Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis:

<...>

2) dėl politinio bendradarbiavimo su užsienio valstybėmis, tarpusavio pagalbos, taip pat su valstybės gynyba susijusias gynybinio pobūdžio sutartis;“

Tai, kad ši (šios) tarpvalstybinė (-ės) sutartis (-ys) buvo pavadintos susitarimu (-ais), taip bandant išvengti jos (jų) pavišimo ir ratifikavimo Seime būtinybės, - tik dar kartą įrodo jos (jų) teisinį prieštaravimą LR Konstitucijai.

(Papildoma ir nuolat atnaujinama informacija: www.dvasinio-atgimimo-sajudis.lt)

Nuorodos:

1. Č. V. Stankevičiaus, Derybos su Rusija dėl kariuomenės išvedimo iš Lietuvos, Vilnius, Leidybos centras prie KAM, 2002.

2. Artūras Račas, Rusijos kariuomenė išvesta – o žala pamiršta (interviu su V. Landsbergiu), „Lietuvos rytas“ 1995 m. rugpjūčio 31 d., p. 2.

3. Dzintra Bungs, Progress on Withdrawal from the Baltic States.// RFE/ RL Research Report. - Vol. 2, No. 25. - June 18, 1993.

4. Ramunė Sakalauskaitė, Politikos ringe, Vilnius, LRSL, 2009, p. 253.

5. Turime tiek daug apie tai įrodymų, kad juos apibendrinant gavosi keliasdešimties puslapių visuomenės tyrimų grupės ataskaita. Jei tik to prireiks, pateiksime šiuos įrodymus viešai kitose (papildančiose) šio Reikalavimo dalyse.

A.K. Gorodeckis